

A hattyú és a varjú

(Erza-mordvin mese)

Az erdőn keresztülfolyt egy patak. Annyira tiszta volt a vize, hogy egészen a fenekéig le lehetett látni. Mindkét partján napfényt kedvelő fák nőttek, melegítette is őket a nap az égből. A patakban egy hattyú úszkált. Kis ideig a víz színén volt, majd hirtelen alámerült. Kihalászott egy bogarat, és megette. Aztán tisztogatni kezdte magát. Csak úgy csillogtak a selyemtollain legördülő vízcseppek.

Egyszer az erdő fölött repült egy varjú, aki megpillantotta a hattyút, ezért leült a közelében egy száraz fa ágára. Nézegette az úszkáló madarat, és irigykedve gondolta: „Oh, milyen szép ez a hattyú! Szikrázó fehér, ezért az emberek is szeretik. Jaj, de szép!” – s közben csapkodott a szárnyaival. „Megkérdezem tőle, hogyan tud ilyen szép lenni. Én is nagyon-nagyon szeretnék fehér lenni! Talán akkor rám is másként néznének az emberek.”

A varjú megkérdezte hát a hattyút:

– Hattyú, őszintén meséld el, kérlek, miért vagy te ilyen szép fehér.

A hattyú közelebb úszott hozzá, és ezt felelte:

– Mindennap alaposan megtisztítom a tollaimat, ezért fehérek.

Erre a varjú a fáról a vízbe vetette magát. Szerencsétlenségére azonban szárnyai azonnal átnedvesedtek, és süllyedni kezdett. Ugyan megpróbált felrepülni, de szárnyai nem bírták felemelni. Csak süllyedt lefelé. Ezt látván, a hattyú rögtön a segítségére sietett, és kihúzta a vízből.

Amikor a varjú megszáradt, és magához tért, mérgesen károgva berepült a sűrű erdőbe. Mögötte még sokáig zengett a sötét erdő.

A hattyú pedig lassan továbbúszott, és körülölelte a fehéren csillámló vizet.

(M. Taraszova nyomán)

Erza-mordvinból fordította: Dávid Margit

Forrás: Mészáros Edit: *Erza-mordvin nyelvkönyv kezdőknek és középhaladóknak*. JATEPress, Szeged, 1998, 175–176.

Az ember és a medve

(Udmurt mese)

Egyszer egy ember elment az erdőbe. Az erdőben meglátott egy medvét, aki egy farönkön üldögélt.

– Most megeszlek! – mondta a medve.

– Ne egyél meg! Csináljunk inkább tisztást az erdőből, vessük be árpával, aztán osszuk szét egymás közt a termést – mondta az ember.

– Hát legyen! – dörmögte a medve.

Azzal a medve fogta a fákat, és tövestül kitépte őket a földből, az ember pedig bevetette árpával az így keletkezett tisztást.

Eljött az ősz, az ember kiment a tisztásra. A medve ismét a farönkön ült.

– Most pedig elosztjuk egymás között az árpát – mondta az ember –, én elviszem a felső részét, te pedig megkapod a gyökerét.

Az ember learatta az árpát, és hazavitte. Az egész magtár megtelt. A medvének viszont semmi sem maradt az árpa gyökerén kívül. Így hát nagyon megharagudott az emberre.

Eltelt egy év. Az ember ismét elment az erdőbe. Egyszer csak előbukkant a medve.

– Most már tényleg megeszlek – mondta.

– Ne egyél meg – mondta az ember. – Mától fehérrépat fogunk termesztani. Most a tiéd lesz a felső része, az enyém pedig a gyökere.

Ismét együtt dolgozott az ember és a medve. A répa megnőtt, mind az emberé lett, a medvének pedig csak a répalevél jutott. Így a medve egész évben éhezett, míg az ember pincéje megtelt répával.

Újra elmúlt egy év, az ember ismét elment az erdőbe, ahol megint találkozott a medvével.

– Most aztán tényleg megeszlek – mondta a medve.

– Te nem vagy eszednél, meg akarsz ölni?! Az emberek már vasvillával és puskával jönnek – mondta rettenthetetlenül az ember.

– Rejts el, rejts el! – kiáltozta a medve.

– Feküdj ide, így! – parancsolt rá az ember.

A medve lefeküdt. Az ember gerendákat rakott rá, amiket madzaggal az állathoz kötözött. Bánatosan kiáltott fel a medve, de nem sokáig szomorkodott – elpusztult.

Az ember a medve bőréből jó subát készített a feleségének. Még most is abban jár az asszony.

Udmurtból fordította: Bártfai Csaba

Forrás: Удмурт калык выжыкыльёс. „Удмуртия”. Ижевск. 2000, 56–57.